

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rekopisev ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din. za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 812.

Za oznanila je plačati od eno če se tiska enkrat za nadaljnja uvrčenja pr Oznanila sprejema upr

Licealna knjižnica
Ljubljana
Strossmayerjeva ulica. II. dr. gimn.

vse administrativne imo na naslov:

Učiteljskega Tovariša
Frančiškanska ulica 6/I.
Ljubljana
rad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

II. Pokrajinska skupščina UJU poverjeništvo Ljubljana.

Tajniško poročilo za čas od 3. septembra 1922 — 4. septembra 1922.

Poročal strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal na Bledu dne 3. septembra 1922.

Cenjena delegacija! Dragi tovariši in tovarišice!

Iz preteklosti v delu za bodočnost.

Minilo je poslovno delo naše organizacije, minilo v podrobnem delu našega članstva, naših okrajnih društev, v delu pokrajinskega poverjeništva. Stojimo v četrtem letu naše svobode, ko nam tujec več ne ukazuje. Doba robovanja je za nami. Ostal je le še spomin temne preteklosti težavnih nalog sedanosti in bodočnosti pa bo reševalo izmed prvih poklicanih činiteljev jugoslovensko učiteljstvo.

To učiteljstvo uči v širokih plasteh naroda dvigati ljubezen od rodnega brata, ki ga je učil tujec skozi stoletja sovražiti in zametavati čustva, ki so najlepša, najplemenitejša, najblajša. Dvigati te zaklade temeljne, državne misli, bratstva in ljubavi, to je dolžnost jugoslovenskega učiteljstva! Vzgojiteljem jugoslovenskega naroda je poverjena najvažnejša naloga, ki jo more poveriti država državljanom učiteljem. Dragi tovariši! Cenjena tovarišica! Kako vršiš to poverjeno ti nalogo? Tako se izprašujemo vsako leto, tako se hočemo tudi za bodočnost vedno iznova opozarjati na dolžnost stanovsko, državno, narodno jugoslovensko. Težko je naše stališče. Saj nismo imeli svoje nacionalne države, kot so jo imeli naši bratje Srbi, ki se merijo v zmislu za državo in v pojmovanju narodnosti lahko z drugimi velikimi, kulturnimi narodi. V zvezi z njimi postanemo en narod, ujedinjen po krvi, mislih, čustvovanju, v delu in ljubezni za našo skupno državo. Da se izvrši potek popolnega ujedinjenja čimprej, ni naš najmanjša in najlažja naloga udruženega jugoslovenskega učiteljstva. Da ima to naše skupno delo, ki ga vršimo ramo ob ramo, desnico v desnici s srbskimi in hrvatskimi tovariši, uspehe, jasno kaže ta kratka doba, odkar smo se stanovsko ujedinili.

Pregled zadnje naše poslovne dobe.

V nastopnem podajam pregled našega stanovskega sveta, ki ga je vršilo naše poverjeništvo v poslovnem letu. — UJU poverjeništvo Ljubljana šteje 32 okrajnih društev. Pomnožilo se je od zadnje skupščine za eno, t. j. Dolnje-Lendavsko društvo. To novo društvo je nastalo z odcepljenjem od Murske Sobote, kar je z ozirom na obširni teritorij Prekmurja samo pozdravljati. Naj bi se to najmlajše društvo uspešno razvijalo, krepilo in rastle, združevalo v sebi vse učiteljstvo okraja k stanovski zavesti in vztrajnemu delu! Težko je delo, ki ga vrše naši stanovski tovariši in tovarišice v Prekmurju, težko tembolj, ker je bila tam madžarska pot še nasilnejša in okrutnejša in je tako slovansko ljudstvo še bolj odtujila narodnemu čutu in zavesti kot tostran germanska nadvlada.

Zato je treba tamkaj podvojenega dela, da se povrnejo stare tradicije nekdanje Panonije zibel Slovenstva, da se zopet zbudi še vedno teleča, nikdar zatrta iskra, ki naj vzplamti v mogočen ogenj, zapaljen v oni zgodovinski državi, ki jo

je vodil mogočni kralj Samo. — V istem zmislu nai delujejo tudi ostala okrajna društva. Poleg splošnega narodnega dela, nai se člani posameznih okrajnih društev intenzivno udeležujejo stanovskih zadev. Se vedno imamo premnogo tovarišev in tovarišic, ki prepuščajo stanovske zadeve samo poedincem, komaj da plačujejo organizacijski prispevek in še tega neredno, na zborovanjih jih navadno ne vidimo in ako prihajajo, komaj čakajo, da se odstranijo. Toda čim pričakujemo ugodnosti pa bodisi glede zasebnih zadev poviškov in prejemkov, jih dobimo ravno te prve ki se pritožujejo nad organizacijo, da ne stori svoje dolžnosti. Zato kličemo: Strnite se vsi v eno mogočno falango, da bo močna in trdna naša organizacija, ker le s sodelovanjem vseh sil bomo tako krepki, da si bomo izvojevali častne uspehe.

Skupno število članstva UJU poverjeništva Ljubljana znaša v preteklem poslovnem letu 2517 članov, napram lanskim 2410 kar znači 107 članov prirastka. To članstvo, razdeljeno na posamezne okraje, daje sledeči pregled:

	1921	1922
1. Brežiško - Sevnjski	72	66
2. Celjski	134	129
3. Črnomeljski	64	76
4. Dolnje-Lendavski	—	45
5. Gornjegraški	32	28
6. Kamniški	70	80
7. Kočevski	58	77
8. Konjiški	58	56
9. Kozjanski	27	25
10. Kranjski	110	114
11. Krški	129	127
12. Svetolenartski	40	32
13. Laški	90	101
14. Litijski	65	75
15. Ljubljana	212	198
16. Ljubljanska okolica	108	135
17. Ljutomerski	71	62
18. Logaški	55	78
19. Marenberški	37	35
20. Maribor	103	124
21. Maribor okolica	130	117
22. Mežiška dolina	41	44
23. Mursko-Sobočki	113	94
24. Novomeški	81	96
25. Ormoški	48	49
26. Ptujski	138	135
27. Radovljanski	95	108
28. Savinjski	32	31
29. Slovenjebistriški	47	50
30. Slovenjegraški	36	32
31. Šmarsko-Rogaški	69	67
32. Šoštanjski	39	41

Skupaj . . . 2410 2517

Posamezna okrajna društva kažejo znaten padec, ki gre največ na račun izstopa meščansko-šolskega učiteljstva in to kljub temu, da mu gre naša organizacija z vso kolegialnostjo na roko s tem, da mu še vedno nudi odprte predale našega stanovskega glasila.

Od zadnje skupščine je imel širji svet 2 seji: prvo v Rogaški Slatini, drugo v Ljubljani. Ožji svet je reševal tekoče zadeve v 5 sejah. Poročila v teh se-

jah so se objavljala v stanovskem glasilu.

Naše gnotno vprašanje.

Trdi so bili boji za poviške, ki so nam bili priznani z veljavnostjo od 1. januarja t. l. Od prevrata sem je bil to 3. povišek naših prejemkov. Značilno je, da so prišli po 1. povišku prvi klici po zvišanju doklad čez 1 leto, pri drugem čez približno 1/2 leta, medtem ko se je pri zadnji regulaciji zglasilo prvo okrajno društvo glede nezadostnih prejemkov že čez 14 dni. In to po vsej pravici! Kajti medtem ko sklepa vlada na dolgo in široko o zvišanju naših prejemkov, že skače draginja s tako virtuoznostjo kvišku, da čim dospel poviški že prejemki več ne zadostujejo tekočim potrebam in izdatkom.

In tako je stanje javnega nameščenca danes tako bedno, kot še ni bilo nikdar po vojni. V družinah so izčrpani zadnji viri. Mesečni prejemki zadostujejo jedva za prvo polovico meseca, potem pa sradaj mož, žena in kar je najhujše tudi deca. Listi pa pišejo, da si naši ministri belijo glave, kako bi bilo od pomoči neznoznim razmeram, ki jih povzroča vedno naraščajoča draginja, oziroma kako bi se dalo zaježiti pri nas že v blaznost segajoče dvigovanje cen vsakdanjih potrebščin. Vlada si mora biti vendar že enkrat na iasnem, da tako ne more iti dalje. Tri leta že kličemo, da naj ni za poviške, ampak vlada nai namesto poviškov regulira cenne potrebščin in z močno roko tišči verizništvo navzdol.

V tem obupnem položaju so se sestali zastopniki v »Osrednji zvezi javnih nameščenec« udruženih organizacij dne 22. in 23. avgusta v Zagrebu, ter sklenili sledečo resolucijo: Pooblašeni zastopniki ugotavljajo z zadovoljstvom, da je vlada v zadnjem času osvedočila resno voljo za rešitev vprašanja državnih nameščenec. Deistvo, da je vlada predložila zakonodajnemu odboru načrt zakona, ki velja za državne nameščenice vse kraljevine, pozdravljajo tem zadostneje, ker bo ta zakon po njih prepričanju na enoten in pravičen način uredil razmerje, ki veže državo z njenimi nameščenci in tako dovedel do popolnega izenačenja dolžnosti in pravic državnih nameščenec vseh treh narodnostnih plemen. — Vendar pa morajo ob tej priliki opozoriti vlado da bi uveljavljenje samo tega zakona državnih nameščenec, koji socijalni položaj zaostaja danes daleč za onim manualnih delavcev, ne zadovoljilo in jim ne prineslo zadostnega in trajnega izboljšanja njih življenskih prilik. Zato zahtevajo, da kraljeva vlada izboljša obupni gnotni položaj državnim nameščencem z neodložnim in vsakokratnim draginji odgovarjajočim zvišanjem draginjskih doklad na način, ki bo zagotavljal državnim nameščencem stanu primeren življenski obstanek. Za najizdatnejši pripomoček za ureditev avtomatično rastočih ali padajočih doklad se smatra takozvana »Glidingskala« ali indeksni zakon, ki zagotavlja tudi nameščencem ostalih modernih držav v vseh draginjskih fazah

redno preživljanje. V nadaljnjem zahteva resolucija, da razpravlja narodna skupščina o tem zakonu kot prvi točki dnevnega reda. Zaledno odločno protestira proti plačevanju 10% prispevka za Savez nabavljanih zadrug in zahteva temeljito revizijo uredbe o potnih stroških z dne 30. septembra 1920.

Uverjeni, da se te splošne zahteve popolnoma krijejo po dejanski potrebi z našimi, se jim mirnim srcem pridružuje lahko tudi naša organizacija.

Šolski zakon in pragmatika.

Vprašanje šolskega zakona je še vedno tekoča zadeva. Po prvem vladnem načrtu, ki je bil zavržen, je nastal Radojevičev načrt, donatisnjen tudi v našem stanovskem glasilu. Slovenskega dela učiteljstva ta načrt ni zadovoljil in to deloma po vsej pravici, saj prinaša določbe, ki gotovo niso v skladu z modernim naziranjem ustroja državnega šolstva. Končni redukciji načrta so bili pozvani zastopniki iz pokrajin. Našo pokrajino je zastopal okrajni šolski nadzornik tovariš Pavel Flere, ki je o stališču slovenskega učiteljstva podal svoje odvojeno mišljenje. Šolski zakon bi že prišel pred parlament in mogoče bi ne trajalo predolgo, ko bi postal meso in kri, da ni v zadnjem času stopilo vraščanje službene pragmatike v ospredje. In priznati moramo, da je težko reči, kateremu zakonu bi dali prednost, tembolj, ker službena pragmatika enotno regulira prejemke državnega nameščenca vse države. Naš stan je predvsem zanimalo dejstvo, kam se ga hoče uvrstiti pri razdelitvi stanov v kategorije. Strogo smo stali na straži in pri vsaki priliki opozarjali pristojne odločilne faktorije na našo zahtevo, da se uvrsti učiteljstvo v kategorijo s srednješolskim zrelostnim izpitom. Tudi naša beograjska centrala se živo zanima za to naše načelno vprašanje kot smo že večkrat dobili tako zagotovilo.

Šolski odri in prosvetno izvenšolsko delo učiteljstva.

Akcija šolskih odrov se je jako uspešno izvedla. Nemalo zaslug ima »Tovarišev« urednik I. Dimnik, ki je znal spretno zainteresirati našo pokrajino za to vprašanje potom stanovskega glasila. Zalelo se je plemenito tekmovalstvo in danes je ni skoro šole, ki bi v preteklem letu ne imela kake prireditve. Tako prosvetno delo ne sme nikdar zastajati, saj si učiteljstvo ravno tem potom najbolj pridobi sreca otrok in staršev. Na ta način pridobi šola na popularnosti tudi v onih krajih, kjer je prebivalstvo šoli sovražno. Tako delo je gotovo najbolj uspešno, zajedno pa tudi hvaležno, kar je učiteljevega izvenšolskega prosvetnega dela. Trdo je tako delo učiteljevo zato pa zahtevamo tudi primerne zaščite pri tem delu; nikdar ne dopustimo, da bi se nas pri prosvetnem delu zunaj šole oviralo. V tem zmislu smo se obrnili na višji šolski svet in na pokrajinsko upravo, odkoder smo dobili poziv, naj navedemo konkretne slučaje. No, postregli smo tudi s temi in

navedli najbolj tipične slučaje. Ponovno povdajamo, da ne zahtevamo nikake milosti najmanjša pa je ta zahteva, da se nas pri delu prosvete pusti pri miru. So okrajna glavarstva, ki učiteljstvu pri tem delu ne gredo na roko, nasprotno je opaziti neprikrito averzijo. Kam pa pride, ako državna oblastva ne bodo šteli državnega nameščenca?! V tem pogledu jim stavi za vzgled srbsko javno upravo, ki podpira svoje učiteljstvo z vsemi pripomočki tudi pri najmanjšem delu za narod!

Sokolstvo in učiteljstvo.

Veličastni dnevi 1. jugoslovenskega vsesokolskega zleta so za nami. Bili so tako veličastni kot jih naša domovina po prevratu ni doživela. Minuli so, a zapustili globok neizbrisen utis v naših dušah. Sokolski zlet je visoko dvigal plamen nacionalne ideje, zavedne državne misli in narodnega edinstva. S ponosom ugotavljamo, da je pri tem zletu v obliki meri sodelovalo napredno slovensko učiteljstvo, bodisi v tehničnem oziru kot Sokoli-telovadci, kot tudi v administrativnem oziru pri prireditvah. Jugoslovensko sokolstvo čakalo še velike in težke naloge, zato je sveta narodna dolžnost slovenskega učitelja slovenske učiteljice, da posveti vse svoje moči, vse svoje sile, fizične — moralne, temu delu, da dostojno pripravimo naš narod za velike dneve bodočnosti, ki jih pričakujemo. Sai je naše delo učiteljsko popolnoma vzporedno z delom sokolskim.

Naša neodrešena domovina.

In v tej zvezi velja pozdrav naši neodrešeni domovini, deželi našega hrepenenja, našega velikega pričakovanja, naših končnih ciljev. V dosegu teh ciljev hočemo vzgojiti našo mladino, da si priborimo nazaj ono sveto zemljo, ki je in mora biti naša, ker je naša po vseh postavah pred Bogom in pred ljudmi. V dosegu teh ciljev potrebujemo žive, neomajne vere, potrebujemo trdnega upanja, prepoji naša živa žarka ljubezen do brata tam preko. Ena misel, en narod, ena država! Na delo, na delo potrojeno vsakega posameznika! V srca dece vsadimo kal, ki se razraste v mogočno drevo, da bo samozavestno čakal, dokler ne zaplami na nebu dan vstajenja. Vzgojimo narod junakov kot so ga vzgojili naši bratje Srbi, ki so vršili v dobi osvobodjenja čudeže. Od Timoka in Egejskega morja pa do sinie Adrije in noter do beneških ravnin, povsod, kjer se čuje jugoslovenska govorica, naj vlada ena misel, ena želja, ena volja, en cilj!

Upravne zadeve našega poverjeništv.

Poročati mi je še o nekaterih upravnih zadevah, ki se tičejo našega stanu in šolstva, pri katerih je sodelovalo naše poverjenišstvo. Predvsem omenjam ono krivično naredbo, ki je ukinjala draginsko doklado dotičnim ki so bili čez 6 mesecev na bolniškem dopustu. Doseglo se je, da je bila ta drakonska naredba odpravljena. Po dolgotrajnih naporih se je doseglo nadalje za učitelje, ki služijo predpisani kadrovski rok, da ga bodo odslej odslužili v dobi velikih počitnic. V tej dobi bodo prejemali svoje polne službene prejemke in se jim bo vštela tudi učiteljska službena doba. Organizacija je storila nadalje svojo polno dolžnost glede krivičnega odbitka polovice drag. doklad z javnimi nameščenecji poročenih učiteljic. Do sedaj se ni dalo v tem oziru ničesar doseči, celo ne ker je to zadeva vseh javnih nameščenecjev, ne samo učiteljstva. Zvesto pa hočemo ostati na pažnji zlasti pri službeni pragmatiki, da se ta krivična naredba odpravi. — Omeniti mi je nadalje zadeve šolskih maš in sploh udeležbe pri verskih vajah. Že višji šolski svet je sklenil v eni svojih letošnjih sej, da se ukinejo šolske maše. Tudi je ljubljansko učiteljsko društvo sklenilo na svojem zborovanju, da se društveni člani šolskih maš razen ob državnih praznikih in ob začetku ter sklepu šol. leta ne bodo več udeleževali. Ta sklep je bil javljen višjemu šolskemu svetu. Imamo pa tudi jasno določbo ustave, po kateri se noben državljan ne more siliti k udeležbi verskih vaj. Zato tudi učitelja ne more nikdo siliti, da bi nadzorovali pri šolskih mašah ali se udeleževali verskih vaj. — Glede šolske uprave z ozirom na delitev Slovenije v dve oblasti se je tako ožji kot širji svet soglasno izjavil za enotno, nerazdelno skupno šolsko upravo za obe oblasti v Sloveniji. — Glede obmejnega šolstva so se napravili koraki pri šolskih oblastih, odkoder imajo baš v zadnjem času zatrdilo da se bo tudi v tem oziru našla od pomoč. V pogledu stališča strokovnega učiteljstva, ki službuje na meščanskih šolah je organizacija opetovano opozarjala šolske oblasti in našo centra-

lo v Beogradu na nevzdržno stališče gmotnega položaja. Ako se ni doseglo tozadevne od pomoči, nikakor ne gre to na rovaše naše organizacije, ki je storila v polni meri svojo dolžnost, kljub temu da je izstopilo že toliko strokovnega učiteljstva iz njenih vrst. — S 1. januarjem t. l. se je ustanovila enotna uprava vseh listov organizacije ki ima zajedno z blagajništvom skupen lokal v Učiteljski Tiskarni. Ne bi bilo to mogoče, da ni šla v tem pogledu Učiteljska Tiskarna na roko, ki je prepustila organizaciji lokal in pridelila k upravi listov dve pomožni uradnici, ki jih sama izdržuje. Zato pa mora tudi naše članstvo pri vsaki priliki podpirati to gospodarsko podjetje z naročevanjem tiskovin in vseh šolskih potrebščin. Kar stori v tem oziru učiteljstvo, stori sebi v prid. Naša organizacija bi nikdar ne bila tako močna ne bi imela tako urejenih stanovskih listov, ako ne bi imela svoje tiskarne. In tega se mora učiteljstvo pri vsaki priliki zavedati! — Enako mora učiteljstvo podpirati tudi Slov. Šolsko Matico, ki si je z izdajo pedagoških publikacij priborila neveljavne zasluge za slovensko. Naj ne bo slovenskega učitelja, ki bi ne bil član te prekorne pedagoške institucije. Omenjam še glasbeno delovanje slov. učiteljstva v preteklem letu. Ljubljanski učiteljski pevski zbor, žal, ni deloval, ker je bilo to jubilejno leto Glasbene Matice in je večinoma učinek pevskega zbora pri Matici. A za bodoče leto nam obljublja tovariš Juvanec novo poživljeno delovanje pevskega zbora. Pri tej priliki pa moram omeniti prekrasne uspehe, ki jih je žel vrli naš tovariš, skladatelj Emil Adamič, s svojim zborom ljubljanskih učiteljskih in na dveh nabitih polnih koncertih na Vrhniki in v Logatcu. Isto pohvalo čujemo tudi iz Maribora, kjer vzgaja naš naraščaj v glasbenem oziru tovariš Hinko Družovič.

Prihajam k sklepu svojega tajniškega poročila. Temelj naši organizaciji so naša okrajna društva, zato mora paziti naše članstvo, da bo ta temelj trden. To pa bo edino na ta način, ako se članstvo redno udeležuje društvenih zborovanj, aktivno tam sodeluje, predava in debatira, da se v društvi ustanovi ono živahno življenje ki je potrebno za njihov uspešen razvoj in procvit. Vsako leto se pa zbiramo na naših pokrajinskih in glavnih skupščinah, ki naj bodo splošen pregled vrst članstva, ki so nosilci jugoslovenske in državne misli, Delegati, člani in članice! Ponesite iz tega najlepšega kraja naše ožje in širje domovine plamen iskrene tovariške in stanovske ljubavi v vaše domače kraje in potrdite tam odsotne brate in sestre v veri za našo skupno, stanovsko, narodno in državno stvar.

Potreba in korist propagande na polju slepstva.

(Predaval na produkcijah, ki jih je priredil zavod za slepe s svojimi gojenci v Kranju, v Ljubljani in v Celju, Josip Kobal.)

Zgodovina slepstva nam kaže, da so smatrali ljudje nekdaj slepega za manj vredno človeško bitje, ki ni za drugo rabo nego za brezdelje, k večjemu še za prosjačenje. Žal, da so enakega mnenja marsikateri ljudje še danes. Pozneje so menili da je dovolj, če strežejo slepemu le telesno ter ga varujejo pred raznimi nevarnostmi. Potrebe vzgajati slepe, niso čutili, ker so mislili, da je za vzgojo nesposoben. Ta predsodek so ovrgli slepi sami, ko so praktično pokazali da imajo iste duševne zmožnosti, kakor drugi normalni ljudje.

V dokaz bi lahko navedli na stotine zgledov iz vseh časov in vseh narodov. Toda to poglavje je tako obširno, da bi bilo o tem posebej govoriti. Ugotavljam le, da so nastopali slepi v različnih oblikah, kot pravi moški, kakor Kleinhans na Tirolskem, oslepel v 4. letu, ki je kot rezbar delal razne kipe, zlasti razpela, ki so ohranjeni v različnih zbirkah in vzbujajo še danes občudovanje. Dalje najdemo slepe kot učenjake in umetnike v vseh stanovih n. pr. kot filozofe, juriste, zdravnike, jezikoslovce, matematike, pesnike, literate glasbenike itd. Vse pa nadkriljuje Helena Kellerjeva, ki je oglušela in oslepla že v zgodnji mladosti. Rojena je bila leta 1880, v Tuskumbiji. Odlikuje se z neizrečeno bistrim umom in velikim darom za jezike. Vsled svoje pridnosti in vztrajnosti je postala profesorica na vseučilišču, kjer predava moderno literaturo (zlasti angleško, francosko in nemško), klasično literaturo zgodovino, filozofijo in narodno ekonomijo. Ni pretirano, ako trdijo, da je Kellerjeva pravo čudo današnjih dni in živ dokaz, kaj zmora moč vzgoje in pouka. Tudi gluhome slepe vzgajajo danes. Prepričan sem se o uspe-

hih osebno v zavodu Nowawes blizu Berlina. Če je torej možna vzgoja gluhome-slih slepih otrok, koliko lažje je ta pri otrokih ki imajo drugi glavni čut — sluh.

Anahronizem je torej danes dvomiti nad možnostjo vzgajanja slepih. Sai pobija ta anahronizem na stotine krasnih in velikih zavodov po vseh kulturnih državah, ki se že desetletja, da celo stoletje, pečajo s sistematičnim poukom slepih dobro vedo, da je slepi normalno človeško bitje s istimi telesnimi zmožnostmi in duševnimi zmožnostmi in je torej popolnoma opravičen zahtevati isto vzgojo in pouk kot vsak videči otrok.

Že Hauy in Klein sta prirejala pred več nego sto leti s svojimi gojenci javne nastope. Gotovo nista s tem nameravala ničesar drugega nego pospeševati med občinstvom zmisel za vzgojo slepih ter zainteresirati zanj najširše kroge zlasti inteligenco in šolske oblasti, ki naj bi posvetile temu vprašanju vso svojo pažnjo.

Seveda nista pospeševala slepstva samo z javnimi nastopi, ampak sta prav pridno delovala kot pionirja tudi na literarnem polju. Poleg neštetihi člankov po tedanjih časopisih in nekaterih brošur je spisal Klein obširno metodično učno knjigo o pouku slepih že leta 1819. S tem svojim temeljitim delom gotovo ni zasledoval Klein samo metodike šolskega pouka, marveč je bil namen knjigi vzbuditi interes slepstva pri višjih krogih ter pridobiti prijateljev in dobrotnikov.

Med raznimi predmeti bogatega muzeja na vzgajališču za slepe na Dunaju najdemo kar celo vrsto programov iz Kleinovih časov, ki nam jasno pričajo, kako zelo si je Klein prizadeval privabiti občinstvo k raznim glasbenim, gledališkim in drugim šolskim produkcijam svojih gojencev ter tako pridobiti podpornikov za svoj zavod.

Upoštevajoč naziranje, da potrebuje tudi dobro izobražen slepec po končanem pouku in odpustu iz zavoda naklonjenih svetovalcev in podpornikov, ni računati pri svojih prireditvah zgolj na materialen, ampak tudi na moralen uspeh. Modra in velika skrb Kleinova za odpuščene slepe se zreali najbolj v ustanovitvi zavetišča in zaposlovalnice za slepe na Dunaju, katerima ustanovama je bil on duševni oče.

Pri nas doslej še nimamo takih posebnih naprav. Obstoji pač Podporno društvo slepih v Ljubljani, ki podpira svoje člane z naklonjenimi darovi in si je postavilo za svoj smoter ustanovitev doma za odrasle slepe. Nekaj odraslih slepih je v našem zavodu, nekateri so v hiralnicah. Večina slepih pa je prepuščena usodi ter vrši svoj obilgatni, žalostni posel prosjačenja. Če namreč primerjamo število slepih ki se uče in vzgajajo v našem zavodu s statističnimi podatki iz l. 1910, našajočimi se na Slovenijo in izkazujejo okrog 700 slepih, vidimo, da je ostala velika večina slepih brez vzgoje in pouka, prepuščena svoji bridki usodi. Temu žalostnemu dejstvu je bila kriva prejšnja uprava, ki ni hotela kljub tako visokemu številu slepih pravočasno ustanoviti zavoda za slepe na domačih tleh, ampak je pošiljala naše slepe otroke v tuje zavode, česar pa je bilo deležno le neznatno število otrok. Večina je ostala brez vzgoje in obremenjevala občine ali pa vršila prosjačenje.

Nasprotno trdim, da je po sosednjih državah v tem oziru popolnoma drugače, ker že dolgo let sistematično vzgojujejo in poučujejo slepe ter jih tako vzposobijo za koristne člane človeške družbe. Tudi pri nas je treba v tem oziru intenzivnejšega dela ne le poklicanih oblasti, ampak tudi privatnikov, ki naj bi vztrajno širili propagando za vzgojo naših nevidcev. K temu nam gotovo pripomorejo pogosti javni nastopi, razstave raznih del, stik s širokimi plastmi narodovimi, da se tako vzbudi zanimanje za zavod in njene nprave.

(Dalje prihodnjič.)

Vestnik meščanskih šol.

—c Opozoritev. Da bi sedaj v pričetku šolskega leta učenci ne kupovali neprimernih in nepotrebnih knjig opozarjamo vse ravnatelje in druge tovariše, da izidejo do konca tekočega koledarskega leta te-le učne knjige za meščanske šole:

Brinar: Zgodovina za meščanske šole.

Brinar: Slovenska jezikovna vadnica za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole (Slovnica).

Pirc: Zemljepisje za meščanske šole (Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev).

Fink: Zemljepisje za meščanske šole (Ostalo zemljepisje).

Za druge morebitne izdaje ne vem, mislim pa, da do navedenega roka ne do-

bimo ničesar drugega. Mesto da bi si učenci nabavili drugih knjig, je bolje, da počakamo in si te kratke tedne še pomagamo s pisanjem in narekovanjem, saj smo se temu itak že privadili. D. H.

—c Na deški meščanski šoli v Mariboru je vpisovanje v 1. razred dne 11. in 12. t. m. vselej od 7. do 13. ure. Učenci naj pridejo po možnosti v spremstvu roditeljev in naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo, krstni list, domovnico in potrdilo da imajo cepljene kozice. Pridominiamo, da sprejema meščanska šola samo take učence, ki so z obče dobrim vspehom dovršili peto šolsko leto. Učencev iz zunanjih šolskih okolišev bo sprejetih le toliko, kolikor dopušča prostor. Iste dni in ob istih urah naj se javijo tudi vsi oni učenci, ki so se ob koncu preteklega šolskega leta vpisali v 2., 3. ali 4. razred da bo dne 13. t. m. točno določeno število učencev. — Ravnateljstvo.

— Deška in deklška meščanska šola v Trzinu zapisuje učence v 1., 2., 3. in 4. t. i. nastavni razred v sredo, dne 13. septembra 1922 od 8.—12. ure. Nanovo vstopajoči prinese s seboj izpričevalo V. razreda ali pa dokončana 5. šolskega leta na manirazrednih šolah, krstni list ter potrdilo o cepljenju koz. Redni pouk se prične v petek, dne 15. septembra 1922 ob 8. uri s službo božjo. Deški in deklški nastavni razred na pričetku pouk z dovoljenjem višjega šolskega sveta izjemoma v ponedeljek, dne 2. oktobra 1922. Učenci, ki so se priglasili za vzprejem v IV. nastavni razred ali v III. iz VII. odnosno VIII. razreda osnovne šole, polagajo izpite v sredo, dne 13. septembra popoldne in četrtek, 14. septembra dopoldne. — Ravnateljstvo.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t. Državna kmetijska šola v Št. Jurju ob južni železnici. Enoletni tečaj na državni kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni železnici začne početkom novembra t. l. in bode trajal do konca septembra prihodnjega leta. Razmeroma kratka učna doba ima namen omogočiti posestnikom, ki težko potrešajo svoje sinove za dalji časa, da se slednji v svoji stroki vendar dobro izvežbajo. V tem kratkem času se tudi ne odtujijo domačim razmeram. Učenci so oskrbljeni na zavodu s stanovanjem in hrano, pa tudi perilo se jim snazi. Za to vse se plačuje po 200 Din mesečno, in sicer v polletnih obrokih naprej. Ako bode rastla draginja, se zna zvišati tudi ta oskrbnina. Šolnina 10 Din mesečno plačujejo samo učenci, ki so doma izven Slovenije. — Nekaj mest je tudi prostih polovico ali cele oskrbnine. Ta se oddajo le sinovom manj premožnih kmetov, ki so take podpore res potrebni in se zavežejo ostati zvesti kmetijskiemu stanu na domačijah. Pogoji za sprejem so: 1. Dovoljeno 16. leto starosti; 2. dobro dovršena ljudska šola; 3. popolno telesno in duševno zdravje ter krepka postava in brezhibnost značaja. — V prvi vrsti se upoštevajo sinovi kmečkih staršev, posebej če so se že doma bavili s kmetijstvom. Za sprejem naj se pošljejo prošnje najkasneje do 25. septembra podpisane mu ravnateljstvu. Prošnje morajo biti na celo polo lastnoročno pisane na kolekovanje z 4 Din. za rešitev se pa naj priloži kolek za 10 Din. Priložiti se morajo tudi sledeče listine: 1. krstni list; 2. domovnica; 3. zadnje šolsko spričevalo; 4. moralno spričevalo; 5. zdravniško spričevalo; 6. reverz staršev ali varuhov, s katerim se zavežejo redno plačevati vse narastle stroške ter poravnati vsako prizadeto škodo in 7. isti ki hočejo kako olajšavo glede oskrbnine, tudi uradno potrjeno spričevalo o premoženjskih razmerah. — Obveznost plačevati vse razne stroške, razum dovoljenega imi popusta za oskrbnino, velja tudi za te, kakor tudi plačati polno oskrbnino za nazaj, ako dotični učenc izstopi brez tehtnega vzroka iz zavoda pred koncem tečaja ali če izgubi radi malomarnosti ugodnosti znižane oskrbnine. Po predpisih za pol leta naprej plačane oskrbnine se tudi ne vrne, če kateri učencev odide svojevolično prej. Natančnejša poasnila daje ravnateljstvo. — Sv. Jurji ob južni železnici, 21. avgusta 1922. — Ravnateljstvo državne kmetijske šole v Sv. Jurju ob južni železnici.

—t. Nemoralno postopanje odbora za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani. Letos se je pripetilo že ponovno, da ne iznaha odbor za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani učiteljstvu odsluženih ur za zadnji mesec pouka. Dokler je trajal pouk, je uprava pač skrbela za redno izplačilo ker je potrebovala učiteljstvo za nadaljni pouk. Ob koncu leta pa si je mislila, da do novega šolskega leta ne potrebuje učiteljstva, torej se tudi ne mudi z izplačilom in se ne trudi naiti kritja za

izplačilo učiteljstvu. To postopanje ne moremo nazvati drugače, kakor skrajno nemoralno postopanje, ki je na eni strani skrajno ponižujoče za delo, ki ga je učiteljstvo izvršilo v obrtno-nadaljevalnih šolah, na drugi strani kaže pa brezvestnost uprave obrtno-nadaljevalnih šol in faktorjev, ki so se zavezali vzdržati pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah v pretečenem letu. S takimi metodami postopati z učiteljskim stanom je direktna žalitev za stan in delo, ki ga učiteljstvo opravlja, in zahteva tako postopanje tudi najostrejšega odpora in obsodbe. Življenske potrebe učiteljev so v tem času znatno v ceni poskočile in učiteljstvo je zaradi tega tudi močno oškodovano, ker se ni zaslužek takoj izplačal. Pričakujemo od merodajnih faktorjev, da bodo uvideli upravičenost nezadovoljstva, ki je nastalo med učiteljstvom in bodo uravnali zadevo prei predno nastopi učiteljstvo s še širšimi koraki, da pride do svojega izplačila. Dolžnost resne uprave bi bila, da si prei oskrbi kredit, predno započne z delom, ne pa, da na ta način prikrašuje učiteljstvo na zaslužku.

— **Društvo učiteljev slovenskih obrtno-nadaljevalnih šol** naznana, da izide te dni »Okrožnica« o našem zadnjem sestanku v Ljubljani, ki bo razposlana na vsa vodstva strokovnih in obrtno-nadaljevalnih šol. Strnimo se že vendar enkrat in začrtamo si odločno najprikladnejšo enotno pot, kati izkušnje nas uče, da je moč in uspeh le v slogi! Naše besede nai bi se že enkrat realizirale!

M. P.

Mladinske organizacije in kmetijsko-nadaljevalne šole.

(Dalje.)

Kar se ustanavljanja takih nadaljevalnih šol samega tiče, je treba najprej pripravljalnega odbora. Zbrati ga mora snovatelji iz največjavnih mož v dotični občini. Za prvo sejo je pripraviti učni načrt in pravilnik, ki se dobe brezplačno pri kmetijskem oddelku. Pripraviti je pa tudi proračun. Nato je sklicati ustanovno zborovanje, na katerem je izvoliti načelnika, poslovodjo in blaginika. Pri tem zborovanju je obdelati učni načrt in pravilnik in dognati približne zneske, na katere je računati od strani podpornikov. Pri tem zborovanju je predlagati tudi voditelja in učne moči. Ko so prošnje za prispevke rešene je vložiti na oblastno kmetijsko upravo prošnjo za ustanovitev kmeti-nadaljevalne šole z vsemi predpisanimi prilogami. Ko je prošnja rešena, se izvoli stalni šolski odbor, in šola prične lahko s svojim delovanjem.

Druga pot za pospeševanje stanovske vzgoje je snovanje mladinskih organizacij, tako imenovanih mladinskih kmetijskih klubov. Tudi ta način vzgojevanja nudi najhvaležnejše polje za izvenšolsko delo učiteljstva po deželi.

Mladinske kmetijske organizacije so nastale v novjšem času. Poklicala jih je v življenje današnja potreba. Razvile so se v Ameriki, kjer so danes močno razširjene. Tudi te organizacije imajo naloge, vzgajati kmetijsko mladino za dom in za kmetijski poklic. Osnovane so po načelu samozdruževanja in brez predpisov društvenega zakona. To so enostavno urejeni klubi, ki delujejo s pomočjo svojih pravil in navodil. Združuje jih stanovska zavest in tiste naloge, ki jih predpisujejo klubova pravila.

V teh organizacijah, ki se lahko povsod snujejo, kjer imamo moške učne moči, naj se zbira naša kmetijska mladina po deželi. Prinesle ji bodo s svojo sinotreno vzgojo več koristi, kakor vse druge organizacije, ki se danes snujejo in širijo po deželi.

Tudi za te organizacije je treba dela in vodstva od strani učiteljstva. Za krajevno vodstvo teh organizacij ni nobeden drug tako poklican kakor ljudsko-šolski učitelj. On pozna mladino, pozna starše, pozna krajevne odnose in pozna tudi posestne in gospodarske razmere. On ima tudi največ stika z mladino, tako da ima tudi s tega stališča najlepšo priliko za svoje udejstvovanje na tem vzgojnem polju. Pomagati mu morajo pri tej organizaciji današnji okrajni ekonomski, ki imajo po službenih navodilih naloge, pospeševati postanek, organizacijo in delovanje mladinskih klubov. Pomagati mora pa tudi Kmetijska družba v Ljubljani, ki mora kot centrala te organizacije dajati potrebna navodila za praktično udejstvovanje posameznih članov in ki mora preskrbovati tudi potrebna gnojila in semena za razne kmetijske poskuse.

Kakor rečeno, so se te organizacije najprej in najbolj razvile v Ameriki. L. 1917. je bilo v Južni Ameriki na ta način organiziranih že 115.000 mladeničev in 73.000 deklet, skupaj tedaj 188.000, v se-

verni Ameriki pa 160.000 mladeničev in deklet, skupaj tedaj 348.000. L. 1918. so štele te organizacije že nad 2 milijona članov. Tudi v Srbiji so se začele širiti te organizacije, ki šteje dosedaj že 32 klubov, kakor se glase onodna poročila. Pri nas se je sprožila ta misel l. 1920. Dosedaj nimamo še nobene take organizacije.

Viljem Rohrman.

(Dalje prihodnjič.)

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— po Šmartno na Pohorju. (Šolski oder.) Naše šolsko poslopje je v zelo razdrapanem stanju vendar odkar je novi nadučitelj, se isto marljivo popravlja. Napravil se je tudi popolnoma nov šolski oder in 23. julija je že nastopila šolska mladina z mladinsko igro »Sneguljica«, pod spretnim vodstvom učitelja g. Božidar Tomažiča. Ta dan je napravilo svoj izlet glasbeno društvo »Drava« v Šmartno ter marljivo popevalo lepe pesmi, za kar je želo od občinstva buren aplavz. Kaj ganljivo je bilo tudi, ko je pela »Drava« na grobu nadučitelja Živka, kojega 6 sinov je pri tem društvu.

— po Obmejna šola Sv. Duh na Ostrcem vrhu je v nedeljo, 30. julija 1922 ob priliki zaključka šole priredila šolsko slavnost pod spretnim vodstvom šolskega voditelja g. Ernesta Vranca. Izvajale so se sledeče točke: 1. Sneguljica (dvodej.). 2. Krasen pogled (otroški zbor). 3. Venec narodnih pesmi (moški zbor). 4. »Teta iz Amerike« (dvodej.). Vse točke so izbornu uspele. Moralni in gnotni uspeh je bil prav dober. Posebna hvala gre g. šolskemu vodji, ki se je kot aranžer mnogo trudil, g. prof. Družoviču iz Maribora, ki je s svojim sinom Hinkom in hčerko Eriko mnogo pripomogel k dobremu uspehu igrice. Tudi pevski zbor Društva jugoslov. akademikov iz Maribora je napravil s svojim poletom v obmejno ozemlje domačemu obmejnemu ljudstvu in vsem obiskovalcem krasen užitek. Naše pesmi so odmevale tje do Lučan in željno so jih poslušali naši onkraj državne meje. Vidi se, da se učiteljstvo zaveda svoje zvišene naloge ob naši državni meji. — K. O.

Iz Jugoslavije.

— T. M. B. Radišič, referent v ministrstvu prosvete v Belgradu nam je dal na razpolago zanimive podatke o stališču k posameznim aktualnim vprašanjem, ki se tičejo naših materialnih in pravnih zadev. Poročilo objavimo v celoti v prihodnjih številkih, ker nam je to danes iz tehniških ozirov nemogoče.

— Poročilo o naši II. pokrajinski skupščini na Bledu prinesemo v prihodnji številki.

— Delegate in udeležence za II. glavno — državno skupščino UJU v Sarajevu opozarjamo na dnevni red in navodila, ki jih objavljamo zadej pod rubriko »Iz naše stanovske organizacije«.

— Študija k draginjskim dokladam. Iz današnje ureditve draginjskih dokladov sije mrzek machiavelizem, katerega posledice nas vedejo v mračno prihodnost. Ni ga odgovornega moža, ki bi se z vso resnostjo bavil z vprašanjem in rešil zagonetko o draginjskih dokladah. Nehote misli človek tudi na temelne plače učiteljstva odnosno državnega uradništva, ki daleko ne morejo konkurirati s honorarjem najnavadnejšega kruhoborca. Ne pomaga prisovati vseh izrastkov opravičene in neopravičene nezadovoljnosti vojni psihozi in enakemu frazerstvu mnogoboli je treba iti iskanju po vzrokih nezadovoljstva do dna in jih čimprej zajeti in odpraviti. Dejstva pa mah na mah razburjajo naše oči. Sledi naj primera iz 20. stoletja: Nekemu tovarišu iz Posavja se je zgodil naslednji slučaj: Kupil je v bližini šole 8 oralov puste, večinoma neobdelane ter s oraproto, robidovjem in resjem obrastlo zemljišče, katero je tekom časa melioriral in izpremenil v razne kulturne nasade kakor vinograd, sadonosnik i. dr. Pokazal je da se z vztrajnostjo in delom da napraviti tudi iz puščave rodovitno in racionalno obdelan svet, kar baš splošnemu napredku kmetijstva ni škodovalo, ker je služilo omenjeno posestvo kot vzpodbuda in vzgled tukajšnjemu prebivalstvu. Svoje nasade je uspešno porabil pri kmetijskem pouku v šoli in izven šole, imel je konečno tudi, kar se mu šteje, v neodpušljivo zlo, kot sad svojega truda v prostem času tudi nekaj kmetijskih pridelkov brez katerih bi v vojnih in povojnih časih, zlasti pa pri sedaj vladajoči grozni draginji vseh življenskih potreb-

ščin, sploh ne mogel izhajati, ne da bi zabredel globoko v dolgove. — Ker je omenjeni tovariš leta 1920. pridelal 35 hl vina, mu je davčna oblast za leto 1922. predpisala 2524 K zemljiškega, invalidnega in dohodninskega davka in vojni pribitek pod naslovom neposredni davek, kar je imelo za nasledek, da mu je knjigovodstvo pokrajinske uprave za Slovenijo odtegnilo za sopogo in 4 mladoletne otroke v starosti 2—11 let po členu 28., točke 4. zakona o draginjskih dokladah letnih 36.500 K in mu vrhutega še mesečno odtegnilo do 31. maja t. l. preplačane družinske doklade v znesku 9694 K tako, da je raditega prikrašil za 48.718 K na letnih dohodkih. — Za 27 hl prodanega vina (8 hl je pridržal za delavce in domačo porabo) je dobil takrat 43.200 K, obdelovalni stroški so znašali 38.000 K, ostane čistega 5200 K. Radi teh 5200 K je izrabil leta 1922. družinske doklade (36.500 + 9694), t. j. 46.194 K, kar pomeni primanjkilaj od 40.994 K. To mora spraviti družinskega očeta v obup, ker koplje z delavnostjo grob svoji družini. Z obdelovanjem omenjenega zemljišča niso nikdar na katerikoli način trpele njegove uradne dolžnosti, dokaz njegova nadzorniška kvalifikacija in ocenjevalna nola, velika socialna krivica pa je, da se za dvojno neoporečno delo žanje ubijanje delavnosti in še gnotna škoda, ki jo ima delavni baš radi delavnosti. — Vzemimo slučaj da bi se udal omenjeni tovariš po končanih šolskih opravkih recimo brezdelju, bi imel danes za 40.994 K več letnih dohodkov. — Če je to prav, potem krivice na svetu nema. Z lahkoto bodo take odredbe dosegle to, česar do sedaj komunisti, boljševiki itd. še niso mogli doseči.

— Paviljon Učiteljske tiskarne na »Ljubljanskem velesejmu«. (Paviljon E. oddelek 3.) Poleg znane zagrebške tvrdke St. Kugli je zastopana Učiteljska tiskarna z okusno opremljenim oddelkom na velesejmu. Oko nam da zaslediti v nem vse panoge, ki jih ima tiskarna. Najmogočnejše se vzpenja v sredini založništvo »Tvornice šolskih zvezkov«, ki nam od lani kaže zopet lep napredek. Posebna novost so Juvancjevi zvezki za okroglo pisavo, katerih vse tri stopnje imajo krasno vnanjo opremo in praktično notranjo vsebino. Stopili smo zopet za korak naprej, na lastne noge in se za en drobec zopet osamosvojili, tako v narodnem kakor stanovskem oziru. Enako so zastopani, kot predstavitelji, razne vrste tiska, književne zaloge in knjigoveznice, okusni lastni izdelki, ki dajejo paviljonu pestrejšo sliko. Vse te oddelke združuje v sebi slikovit lep pak, ki je po ljubljanskih ulicah služil kot prednaznanilo in opozorilo udeležencem velesejma in katerega vzorce vidimo tudi ob strani paviljona. Lepak je izvrstno uspelo delo grafika K. Poljanca. Predstavlja na sliki stavnico, strojnico, zalogo šolskih knjig in šolskih zvezkov in knjigarno, v harmoničnih, a pestrih barvah. — V ospredju paviljona so zastopani vsi listi in časopisi, ki jih tiska tiskarna, od dnevnikov do ilustriranih mesečnikov, s čimer je razvidno, da se zavod posebno uveljavlja kot listovna tiskarna. Umeten tisk, barvotisk, nam poleg lastnih lepakov predstavljajo tudi Šantljevi lesorezi slovenskih skladateljev in Ribičičevi »Palčki«, ki jih je založila Jugoslovenska Matica. Posebno fin barvotisk nam pa kaže lepak parfumov firme Dryai-Nikolič. »Palčki« in Adamičeve »Mladinske pesmi« reprezentirajo poleg vzornega barvotiska oddelke notnega stavka. Zastopana je lastna založba, katere sistematičnost nam kažejo berila za osnovne šole, v katerih je poleg Widrovega »Prvega berila« in Ganglovega »Drugega berila«, letos nova »Tretja čitanka« Černejeva in »Četrta čitanka« Rapetova. Knjige za strokovno-obrtno šolstvo v založbi Učiteljske tiskarne reprezentirajo Podkrajškova dela. Poleg tega so izšle v Učiteljski tiskarni tudi učne knjige za srbohrvaščino in francoščino. Tiskarna je oskrbela lepo založbo mladinske literature. Poleg že znanega Šilihovega spisa »Nekoč je bilo jezero« vzbujajo letos posebno pozornost »Kunaverjeve« »Jame« ali »Kraški svet in njega pojavi« in Jelenčev delo: »1914—1918.« Bogato ilustracijo Kunaverjevega dela kaže za ozadiju dve tabli, ki nam odkrivata naš podzemeljski svet v nam dosedaj nepoznani luči. Kdor je spoznal lani Kunaverjevo delo »Na planine«, ta ni popolen, če se z njim ne spusti iz vrhov naših orjakov in iz solčnih bisernih višav v temine naših podzemeljskih kraških jam. Zaloga šolskih tiskovin je specijelnost tiskarne. Poleg »Vzorčne knji-

ge« je letos izdala tiskarna tudi nov obsežen »Cenik«, ki pa kaže žalibog neobvezne cene. — k.

— **Obletnica Slomškove smrti.** Dne 24. septembra bo poteklo 60 let, kar je izdihnil svoje plemenito dušo slovenski apostol, škof Anton Martin Slomšek. Na ta dan bodo na njegovi rojstni hiši na Ponikvi odkrili novo spominsko ploščo, ker je neka zločinska roka prejšnjo razbila.

— **Društvo učiteljev in šolskih prijateljev** za okraj ljubljanske okolice ne zboruje na Vrhnikih dne 9. 9. t. l. ampak dne 7. 10. t. l. Podroben spored priobči »Učit. Tovariš«.

— **Državna realna gimnazija v Ptuj.** Dne 11. septembra ob 8. uri: ponavljalni in naknadni izpiti, eventualni sprejemni izpiti za II.—VIII. razred. — Dne 12. septembra ob 8. uri: sprejemni izpiti za I. razred. Prijave s krstnim listom in izpričevalom za vstop v srednjo šolo dne 11. septembra od 9.—11. ure v ravnateljski pisarni ali prej po pošti. Deklje sme biti samo 20% vseh sprejetih. — Dne 12. septembra od 10.—11. ure v ravnateljski pisarni sprejem dijakov, ki pridejo iz drugih srednjih šol (odjavna opomba potrebna). — Dne 13. septembra od 10.—11. ure: sprejem starih dijakov in prijave novih dijakov, vsak v svojem razredu. — Dne 14. septembra ob 8. uri: služba božja, zbirališče v razredih. Po maši vrnitev v gimnazijo, objava urnika disciplinarnega reda. — Dne 15. septembra ob 8. uri začetek rednega pouka. — Ravnateljstvo.

— **Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.** (Od 8. do 17. septembra). Razstavni katalog izide te dni, ter bo vseboval razen točnega vodnika po razstavi tudi kratko zgodovino Maribora, opis okolice in vodnik po mestu. Po možnosti tudi seznam telefonskih naročnikov in vojni red, tako da bo vsakomur dobro služil, prodajal se bo po nabavni ceni. — Razglednice o razstavi, ki bodo zelo okusno izdelane, se bodo prodajale na razstavnem prostoru in po trgovinah v korist vaitenškemu domu, v čigar korist je namenjen tudi event. čisti dobiček razstave. Zato priporočamo vsem posetnikom, da se teh razglednic v čim izdatnejši meri poslužijo.

— **Pričetek šolskega leta 1922/23 na javnih mestnih osnovnih šolah ljubljanskih.** Na javnih mestnih osnovnih šolah v Ljubljani prične se novo šolsko leto 1922/23, v četrtek dne 14. septembra 1922 s skupno sv. mašo in v petek dne 15. septembra 1922 z rednim šolskim poukom. Vpisavalo se bo v sredo dne 13. septem. 1922 od osmih do dvanajstih dopoldne in od dveh do petih popoldne in sicer: Za I. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju v Komenškega ulici št. 19; za II. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Cojzovi cesti št. 5; za III. in V. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21; za IV. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju Na prulah št. 13; za VI. mestno deško in za IV. mestno dekliško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242; za I. mestno dekliško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Sv. Jakoba trgu št. 1; za III. mestno dekliško osnovno šolo in za mestno manjšinsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 19; za mestno barjansko šolo v šolskem poslopiju na Ižanski cesti št. 40; za mestno pomožno šolo v šolskem poslopiju na Cojzovi cesti št. 5 (le od dveh do petih popoldne). Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno odklanjajo, po čemur se je vodstvom točno ravnati. Vse podrobnosti pojasnujejo šolska vodstva pri vpisavanju.

— **Pričetek šolskega leta 1922/23 na javnih mestnih meščanskih šolah ljubljanskih.** Na javnih mestnih meščanskih šolah ljubljanskih prične se šolsko leto 1922/23 v četrtek dne 14. septembra 1922 s skupno sv. mašo in v petek dne 15. septembra 1922 z rednim šolskim poukom. Vpisavalo se bo v sredo dne 13. septembra 1922 od osmih do dvanajstih dopoldne in od dveh do petih popoldne in sicer: Za I. mestno deško meščansko šolo v šolskem poslopiju Na prulah št. 13; za II. mestno meščansko šolo v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242; za I. mestno dekliško meščansko šolo v šolskem poslopiju na Sv. Jakoba trgu št. 1; za II. mestno dekliško meščansko šolo v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242. Vstop v I. razred meščanske šole je dovoljen le onim učencem in učenkam, ki so dovršili (le) V. šolsko leto s splošno povoljnim vspehom. Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno pri vsprejemu odklanjajo, po čemur se je ravnatelj-

stvom točno ravnati. Vse podrobnosti se poizvedo pri šolskih ravnateljstvih ob vpisovanju.

— **Pričetek šolskega leta 1922./23. na državnem moškem učiteljskem v Mari-boru.** Na tem zavodu se vrši vpisovanje v vadnico in v I. letnik v ponedeljek, dne 11. septembra. Novi gojenci v višje letnike se sprejemajo, v kolikor to dopuščajo prostori, v torek, dne 12. septembra popoldne. Bivši gojenci in gojenke zavoda se vpisujejo v sredo, dne 13. septembra od 10.—11. ure.

Književnost in umetnost.

— **k Nova škola.** Časopis za socialni i kulturni život škole i učitelja. Vlasnik i urednik: Kamenko Milošević, učitelj. Sveska 1. i 2. Knjiga I. Sarajevo. Sadržaj sveske za maj-juni 1922: Članci: Prva reč od urednika. — Učitelj budočnosti od Mil. R. Maistorovića. — Školsko pitanje i država od Drag. M. Mihajlovića. — Naša pedagoška književnost od Dr. Milana Ševića. — Potreba nacionalno - građanskog vaspitanja od M. V. Matića. Koedukacija polova od Komperja. — Vaspitanje i dužnosti od dr. M. D. Popovića. — Pedagog. mladosti od Komperja. — Moderne ideje o deci od A. Bineta. — Učiteljski pokret: Pensioni fond od R. Šušlića. — Novi dodaci na skupoću. — Sastanak u Mladenovcu. — Kulturno-prosvetni pregled: Pozorište. — Muzika. — Rad na narodnom prosvetivanju. — Prosveta, Napredak i Gajret. — Rusko-Jugoslavenske večeri. — Opšte napomene. — od J. Palavestre. — Socialni pregled po svetu: Švajcarska. — Argentina. — Japan. — Beleške: Pozdravi »Novoj Školi«. — Tečajevi u Pragu. — Ispiti za učitelje građanskih škola. — Knjige: Ocene i prikazi. — Odgovori uredništva.

— **ko Poverjenikom Slovenske Šolske Matice.** Blagajnik Slov. Šolske Matice je razposlal Telovadne slike k I. zvezku Pivko-Schaupove Telovadbe ter prosi tovariše poverjenike, da pobero za slike od vsakega člana po 1 Din. — Istočasno so prejeli poverjeniki nabiralne pole in položnice. Imenik članov je sestaviti v abecednem redu ter ga po izvršenem delu doposlati s pobrano članarino, ki znaša za 1922. leto 20 Din. — Veselo na delo! Naj bi ne bilo člana učiteljskega stanu ki bi ne bil član Slovenske Šolske Matice! — V Ljubljani, 28. avgusta 1922. — Pavel Plesničar, blagajnik Slov. Šolske Matice, Komenskega ulica 8.

— **k Podkrajšek: Računstvo za lesne obrte.** V kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani je izšla knjiga: Podkrajšek: računstvo za lesne obrti mizarstvo, kiparstvo, rezbarstvo, strugarstvo kolarstvo, sodarstvo. Obsega na 187 straneh Splošni del z naukom o računskih okrajskih ter osnovne račune s celimi in desetinskimi števili ter z navadnimi ulomki. Obsežno je v tem delu posebno poglavje o merjenju geometrijskih likov in teles, ki je opremljeno tudi z risbami. Temu sledijo poglavja o novcih, vrednostnih papirjih, denarnih zavodih o zavarovanju delavcev ter procentni račun. »Strokovni del« pa obsega kalkulacije, in sicer nakupne in prodajne, proračune in rentabilitetni račun. Dodatek vsebuje različne mere in uteže, novčne enote različnih držav, specifične teže raznih teles, nekaj zavarovalnih tarif naobrestitelja za dobo 1—30 let ter drugi in tretji koren štev. 1—12.000. Knjiga, ki jo je tiskarna »Sava« v Kranju prav čedno iztiskala in opremila, bode poleg istega pisatelja knjigovodstva vsem lesnim obrtnikom izvrstno služila.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

II. Glavna Skupština Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. Na osnovu odluke Glavnog Odbora Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. Glavna Skupština Udruženja Jugoslov. Učiteljstva održaće se u Sarajevu 20., 21. i 22. septembra tek. god. v dvorani gradske vijećnice sa ovim dnevnim redom: 1. Otvaranje Skupštine u 9. čas. pre podne. 2. Izbor potrebnih odbora, sekretara i overača zapisnika. 3. Izveštaj o radu Glavnog i Nadzornog Odbora U. J. U. 4. Pitanje o učiteljskom obrazovanju — referišu g. Ivo Radovanović i Josip Škavić. 5. Zadaci učiteljske organizacije — referišu g. Jova P. Jovanović. 6. Glavni osnovi novog nastavnog plana i programa — referišu g. Mih. M. Stanojević. 7. Budžet Udruženja za 1922. do 1923. god. 8. Pitanja i predlozi.

Napomene. — 1. Po čl. 18. Pravila U. J. U. Glavnu Skupštinu sastavljaju:

Glavni Odbor sa Nadzornim, sva Povereništva sa njihovim nadzornim odborima, predsednici sreskih društava sa jednim biranim izaslanikom, i po 10 izaslanika iz svake pokrajine, koje izabere pokrajinska skupština. Na skupštini mogu prisustvovati i ostali članovi Udruženja sa pravom govora, ali ne i odlučivanja. Zbog toga svi učasnici sa pravom odlučivanja moraju imati legitimacije od svojih Povereništava — odnosno zbornih uprava, koje će pre početka skupštinskog rada predati g. A. Mladenoviću, članu Glavnog Odbora Udruženja.

2. I delegati i članovi Udruženja, koji žele učestvovati na skupštini, neka se pismeno neposredno prijave Povereništvu Udruženja Jugoslov. Učiteljstva u Sarajevu najdalje do 10. septembra tek. god. kako bi im se na vreme mogao osigurati stan. U prijavi neka svaki naznači da li želi hotel uz plaćanje. Posle 10. septembra Povereništvo neće biti u mogućnosti nikome da obezbedi stan. (Svaki učesnik na svome koferu odnosno paketu ima da utvrdi natpis sa jasno ispisanim svojim imenom.)

3. G. Ministar Saobraćaja odobrio je svima učiteljima-cama, članovima U. J. U. podvoz na željeznicama i parobrodima u četvrt cene. Svaki posetilac biće dužan na polaznoj stanici platiti polovinu karte i ona će mu važiti i za povrata.

Povlastica u vožnji važi od 17. do 29. septembra tek. god.

Kao dokaz da je bio na skupštini važi će mu uverenje, koje će svaki učesnik dobiti u Sarajevu.

Za sekretara, P. Mladenović član Gl. Odbora. — Predsednik Udruženja Jug. Učiteljstva Mih. Jović.

Udeleženci UJU poverj. Ljubljana naj javijo v zmislu gornjega poziva na UJU poverj. Sarajevo potom dopisnice svojo udeležbo najkasneje do 10. t. m. Kdor se vozi po južni progi naj si oskrbi polovično voznino do Siska potom prošnje (nekolekovane) na ravnateljstvo južne proge, od svoje izhodne postaje do Siska in nazaj. Kdor se udeleži skupščine, naj javi to takoi strokovnemu tajništvu UJU poverj. Ljubljana, da se mu pošlje pravočasno legitimacija za udeležbo in legitimacija za četrtinsko voznino na progi državnih železnica do Sarajeva in nazaj. Ako želi kdo kakih podrobnih informacij, naj se obrne na sarajevsko poverjeništvu. **UJU poverj. Ljubljana.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— **lu Zaradi omejenega prostora** smo morali za današnje številko izpustiti celotno poročilo o pokrajinski skupščini poverjeništvu na Bledu in zelo mnogo drugega gradiva.

— **Z. v R. p. Šk. L.:** Tozadevno je najbolje, ako se obrnete direktno na »Nabavljalo zadrugo v Ljubljani« ki vam bo pošlje statute in vam pojasni vse potrebno.

— **A. V. v V. ob D.:** Brez rokopa ni mogoče izjaviti zaželenega, še manj pa se obliigirati za priobčitev.

— **E. T. v L.:** Za enkrat ni mogoče priobčiti Vašega dopisa.

— **A. Š. v Sl. B.:** Vsem ustreči ni mogoče izjaviti zaželenega, še manj pa se nego to, kar je sklenil širji sosvet pov. UJU, da ostane prosvetna uprava v obeh oblastih v Sloveniji skupna. Ne razumemo Vašega vznemirjenja. Hvala za poduk koncem dopisa!

— **A. L. v St.:** Marsikako »grenko« mora urednik prenesti ker vsem ustreči ni mogoče. Čudimo se pa Vašim grožnjam v zadnjem dopisu. Na listu imate izrecno označeno, da rokopisov uredništvo ne vrača.

— **Volkov:** Prosimo malo potrpljenja, ker smo priobčitev morali za to številko iz tehniških ozirrov preložiti.

— **I. H. v R.:** Vašega prvega dopisa, o katerem poročate, nismo preleteli. Prosimo malo potrpljenja, da nam bo čas dopustil pogledati v tozadevno literaturo.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Nova škola** izlazi jedanput mesečno. Godišnja pretplata je 32 D; polug. 16 D. Pojedini broj 3 D; dvobroj 5 D. — Pretplata se polaže unapred. Cena oglasa: cela strana 300 D; polovina 150 D; četvrtina 100 D. — Pretplatu, oglaš. pisma i rukopise treba slati na: uredništvo »Nove Škole«, Sarajevo, Kralja Petra ulica 65/I. (Kamenko Milošević).

— **kpl. »Ročni katalog« za učiteljstvo** meščanskih in osnovnih šol, za otroške vrtarice in učiteljice ženskih ročnih del in vse strokovno učiteljstvo, je pravkar izšel v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Obsega vse podatke za leto 1922./23. Cena

okusno vezani izdaji 7.50 Din. Prav toplo priporočamo!

— **kpl. Podkrajšek: Računstvo za lesne obrte.** Ljubljana, 1922. Kr. zaloga šolskih knjig in učil. Cena mehko vezani knjigi 13 Din in poltrdo vezani 15 Din.

— **kpl. V kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani** je izšla: »Premier livre pour l'enseignement du français des jeunes filles par Aneta Potočnik«. Cena mehko vezani knjigi 5 Din, poltrdo 6 Din. Tiskala tiskarna Blaznik.

— **kpl. Zakon o zaštiti delavcev.** Izdala tiskovna zadruga v Ljubljani, 1922. Strani 70. Cena 6 Din. po pošti 50 para več. Zgoraj omenjeni zakon, ki je za obrti in industrije velevažen, je pravkar izšel in se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Št. 495/III.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Okrajni šolski svet šoštanjski razpisuje sledeča učna mesta v stalno namestitev:

1. **Šoštanj**, 6razr. z 4 vzp., dve službi za učitelje.

2. **Velenje**, 6razr. z 1 vzp., služba za učitelja.

3. **Šmartno ob Paki**, 4razr., služba za učitelja ali učiteljico.

4. **Št. Ilj pri Velenju**, 2razr. služba za učiteljico.

5. **Št. Janž na Vinski gori**, 2razred. služba za učiteljico.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti do

30. septembra 1922

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet šoštanjski v Slovenj-gradu, dne 1. septembra 1922.

Št. 223.

RAZPIS NADUČITELJSKE IN UČITELJSKE SLUŽBE.

Okrajni šolski svet gornjegrajski razpisuje na dvorazrednici v Novi Štifti nadučiteljsko in službo za učiteljico v stalno namestitev. Posebno pripravno za učiteljsko dvojico. Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti najkasneje do

30. septembra 1922

pri podpisanem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet gornjegrajski v Celju, dne 1. septembra 1922.

ZAHVALA.

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem tovarišem in učencam, ki so spremili našo drago sestrico

Emo Žerjav

na zadnji poti.

Žalujoča sestra in brata.

Učiteljski zbor I. mestne osn. dekliške šole
naznanja smrt predrage tovarišice gđc.

Eme Žerjav

mestne učiteljice.

Priljubljeni tovarišici trajen spomin! —

UČITELJSKA TISKARNA LJUBLJANA

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarska dela
od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov,
cenikov in reklamnih listov.

LASTNA TVORNICA ŠOLSKIH ZVEZKOV.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.
NOVO! Zvezki za okroglo pisavo št. 1, 2, 3. **NOVO!**

UČITELJSKA KNJIGARNA

prodaja slovenske znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige; dalje knjige za osnovne šole, srednje in obrtne šole; zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin in učil; razglednice, umetne in pokrajinske v veliki izbiri.

**Oglejte si naš razstavni prostor
na ljubljanskem velesejmu,
paviljon „E“, šte. 3!**